

Wpływ zmian do MSR 32 na fundusze inwestycyjne

W czym leży problem?

Zmiana do MSR 32 „Instrumenty finansowe: prezentacja” jest znacząca dla funduszy inwestycyjnych. Zmienia sposób rozliczania instrumentów finansowych, w których przypadku posiadacz instrumentu ma wybór pomiędzy wykupem a odkupem go od emitenta (przykładowo, jednostki uczestnictwa w otwartym funduszu wzajemnym uznany za instrumenty finansowe z opcją odsprzedaży, ponieważ posiadaczom jednostek uczestnictwa przysługuje prawo do ich umorzenia w zamian za gotówkę w dowolnym momencie).

Wpływ na rachunek zysków i strat	✓
Wpływ na bilans	✓
Wpływ na ujawniane informacje	✓
Wpływ na wymianę informacji z interesariuszami	✓

Przed wprowadzeniem tej zmiany te rodzaje instrumentów finansowych zaliczano zwykle do zobowiązań. Zgodnie z nowymi zasadami może zachodzić potrzeba ich przeklasyfikowania do instrumentów kapitałowych. Wiele funduszy inwestycyjnych zastosowało zmieniony MSR 32 po raz pierwszy w swoim sprawozdaniu finansowym na dzień 31 grudnia 2009 roku. Inni zrobią to na dzień 30 czerwca 2010 roku. W tym wydaniu „MSSF w skrócie” przedstawiamy wstęp do niektórych z pojawiających się w praktyce wyzwań związanych ze stosowaniem zmienionego standardu.

Kogo dotyczy zmiana?

Wszelkich jednostek posiadających instrumenty finansowe, które:

- dają posiadaczowi instrumentu możliwość ich umorzenia lub odkupu od jednostki emitującej (zwane często „instrumentami z opcją odsprzedaży”).
- zawierają obowiązek umowny jednostki emitującej do dokonania płatności przy likwidacji, gdy jest pewne, że likwidacja nastąpi (dotyczy to np. jednostek założonych na czas określony) lub gdy zależy to od posiadacza instrumentu.

Jaki jest wpływ zmiany?

W niektórych jednostkach zmieniony standard spowoduje zmianę klasyfikacji tego typu instrumentów finansowych ze zobowiązań finansowych do instrumentów kapitałowych (przy spełnieniu pewnych kryteriów). W praktyce wpływ zmienionego standardu na fundusze inwestycyjne będzie zwykle polegać na zachowaniu tych instrumentów w zobowiązaniach finansowych, występować będą jednak różnice pomiędzy poszczególnymi funduszami w zależności od postanowień ich statutów oraz wszelkich innych zobowiązań umownych ich dotyczących.

Kiedy należy zaliczyć te rodzaje instrumentów finansowych do instrumentów kapitałowych?

Zaliczenie do instrumentów kapitałowych jest wymagane, gdy instrument finansowy spełnia pewne kryteria.

Przykładowo:

- Fundusz inwestycyjny posiada pojedynczą kategorię instrumentów finansowych z opcją odsprzedaży, o identycznej charakterystyce. Różne opłaty za zarządzanie dla inwestorów hurtowych i detalicznych lub wiele kategorii jednostek uczestnictwa, które podlegają umorzeniu w różnych walutach obcych wskazywałoby na to, że instrumenty finansowe nie mają identycznej charakterystyki. W takich przypadkach może być wymagane zaliczenie ich do zobowiązań.
- Fundusz inwestycyjny nie ma umownego obowiązku wypłaty udziału w zyskach. Statutowy obowiązek ich wypłaty (np. dochodu do opodatkowania lub zysku księgowego) wskazuje na brak swobody funduszu co do unikania wypłaty zysków. W takich przypadkach może być wymagane zaliczenie instrumentów do zobowiązań.
- Fundusz inwestycyjny nie stosuje opłat uzależnionych od wyników, które znacznie ograniczają lub determinują zwrot posiadaczy jednostek uczestnictwa. Kwestią osądu jest ustalenie, co w tym kontekście oznacza „znacznie”.

Kiedy stosuje się zmianę?

Zmiany stosuje się prospektywnie (tzn. dla rocznych okresów sprawozdawczych rozpoczynających się 1 stycznia 2009 roku lub po tej dacie) na warunkach umownych instrumentów finansowych według stanu na każdy dzień bilansowy.

Fundusze inwestycyjne będą musiały dokonywać ponownej oceny kryteriów obowiązujących według zmienionego standardu dla każdego przyszłego końca okresu sprawozdawczego oraz uwzględniać wszelkie przyszłe zmiany dokumentów statutowych, które mogą wpływać na klasyfikację instrumentów finansowych.

W jaki sposób fundusze powinny przygotować się na stosowanie zmienionego standardu?

1. Przegląd brzmienia statutów, zmian w statutach i oficjalnej dokumentacji opisującej produkty

Nasze doświadczenie. Pomiędzy statutami i dokumentacją opisującą produkty poszczególnych jednostek mogą występować różnice utrudniające zastosowanie kryteriów określonych w zmienionym standardzie. Przykładowo, niektóre jednostki ku swojemu zdumieniu stwierdziły, że z ich statutu wynika uznaniowość wypłaty zysków, natomiast brzmienie dokumentacji dotyczącej produktów sugerowało, że wypłata zysków jest obowiązkowa.

Nasze refleksje. Korzystając z pomocy radcy prawnego i kierownictwa spoza zespołu finansowego należy postarać się lepiej zrozumieć strukturę, warunki i opłaty funduszu/funduszy oraz wyeliminować ewentualne niezgodności brzmienia.

2. Zrozumienie uzasadnienia dotychczasowej klasyfikacji instrumentów finansowych

Nasze doświadczenie. Zrozumienie, dlaczego instrumenty zostały zaliczone do kapitałowych albo dłużnych, pomoże jednostkom stosować kryteria określone w zmienionym standardzie. Przykładowo, jeżeli dotychczasowa klasyfikacja instrumentów finansowych z opcją odsprzedaży opiera się, powiedzmy, na tym, że wypłata zysków z tytułu jednostek uczestnictwa funduszu jest obowiązkowa, zarząd może się skupić na tym pojedynczym kryterium w celu ustalenia, czy klasyfikacja dłużna danych instrumentów jest nadal właściwa.

Nasze refleksje. Jasne zrozumienie dotychczasowej klasyfikacji instrumentów finansowych oraz znajomość kryteriów określonych w zmienionym standardzie przyspieszy proces wdrożenia zmienionych zasad.

3. Świadomość tego, że stosowanie zmienionego standardu w stosunku do struktur grupowych może być złożone

Nasze doświadczenie. Niektóre jednostki założyły, że klasyfikacja instrumentów finansowych w sprawozdaniach jednostkowych może być bez zmian stosowana w sprawozdaniach skonsolidowanych. Nie zawsze tak jest. Przykładowo, jeżeli fundusz posiada 60% udziału w innym funduszu, jednostki uczestnictwa w pozostałych 40%, których fundusz nie posiada, powinny zostać zaliczone w sprawozdaniu finansowym grupy do zobowiązań finansowych (niezależnie od tego, czy zostały zaliczone do instrumentów kapitałowych w jednostkowym sprawozdaniu finansowym).

Nasze refleksje. Niektóre jednostki założyły, że część funduszu, której nie posiadają (40% w powyższym przykładzie) może zostać zaliczona do udziałów niedających kontroli w ramach kapitału własnego. Wytyczne zamieszczone w zmienionym MSR 32 mówią jednak jasno, że część funduszu niestanowiącą własności należy zaliczyć przy konsolidacji do zobowiązań.

4. Nielekceważenie zadania

Nasze doświadczenie. Analiza zajmuje często więcej czasu niż przewidywano z uwagi na konieczność zdobycia odpowiedniej literatury i zapoznanie się z nią oraz zatrudnienie w razie potrzeby ekspertów, takich jak radca prawny. Jednostki posiadające szereg funduszy mogą zakładać, że statut każdego z nich ma identyczne brzmienie i jest zgodny z pozostałymi, warto to jednak sprawdzić. Nasze doświadczenia wskazują na to, że statuty sporządzane są często w różnym czasie i przez różnych prawników, przez co odnośne postanowienia mogą się od siebie różnić. Oznacza to, że może być potrzebna ocena spełniania kryteriów przez każdy fundusz z osobna.

Nasze refleksje. Brzmienie statutów funduszy może być niejasne, ponieważ ogólnie rzecz biorąc nie pisze się ich z myślą o szczegółowych kryteriach określonych w zmienionym standardzie. Niektóre fundusze mogą potrzebować porady prawnej w celu wyjaśnienia postanowień statutów, które są najbardziej istotne dla analizy jednostek – przykładowo, czy istnieje wymóg wypłaty zysków, czy jest to uznaniowe.